

Kommittédirektiv

STEM-delegationen

Beslut vid regeringssammanträde den 20 februari 2025.

Sammanfattning

En kommitté – en STEM-delegation – tillsätts för att stärka förutsättningarna för att fler personer ska utbildas inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik, (Science, Technology, Engineering and Mathematics - STEM). Syftet med delegationen är att stärka förutsättningarna för att fler personer ska ha intresset och de kunskaper som behövs för att söka till och fullfölja en utbildning inom STEM.

Delegationen ska bl.a.

- verka för stärkt samordning och samverkan mellan berörda myndigheter, regioner och kommuner inklusive lärosäten och skolhuvudmän, och näringslivet i syfte att bidra till samordnade insatser så att fler vill och kan ta del av en utbildning inom STEM,
- verka för att särskilt öka flickors och kvinnors intresse för naturvetenskap och teknik, och
- beakta förutsättningarna för att integrera samhällsvetenskapliga och innovativa, humanistiska och konstnärliga element i utbildningar inom STEM.

Uppdraget ska redovisas senast den 2 december 2027.

Fler behöver välja en utbildning inom STEM

Utbildning, forskning och innovation är avgörande för Sveriges konkurrenskraft, välstånd och förmåga att hantera samhällsutmaningar. Fortsatta investeringar behövs för ökad tillväxt och välfärd samt för att attrahera och behålla nyckelkompetens i Sverige. En ökad produktivitetstillväxt är viktig för att uppnå en högre ekonomisk tillväxt, vilket är avgörande för svenskt välstånd.

God tillgång till arbetskraft med rätt kompetens är en förutsättning för att svensk industri ska fortsätta expandera och leda den globala omställningen. För att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft samt för att attrahera utländska investeringar behövs fler personer med kunskaper inom STEM.

För att fler ska utbildas inom dessa områden är det viktigt att redan i tidig ålder stimulera barns intresse och stärka kunskaperna inom matematik, naturvetenskap och teknik. Det är även helt avgörande att barn och elever får en god grund för fortsatt lärande genom goda språk-, läs- och skrivförmågor. Regeringen har mot denna bakgrund presenterat ett omfattande åtgärds paket för att stärka elevernas grundläggande färdigheter.

I dag är kvinnor underrepresenterade inom tekniska yrken. Att attrahera fler flickor och kvinnor till naturvetenskapliga och tekniska utbildningar är därför viktigt för att fler ska utbildas inom dessa områden. Det behövs fler personer som söker till utbildningar som innehåller STEM såväl inom gymnasieskolan som inom den kommunala vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan. Fler personer behöver därtill ha den behörighet och de kunskaper som krävs för att påbörja en högskoleutbildning inom STEM och fler av de som uppfyller behörighetskraven och har höga betyg behöver också ha intresset för att söka till och slutföra en sådan utbildning. En avgörande faktor för att Sverige ska kunna möta behoven av kompetens inom naturvetenskap och teknik är att en större andel av de som påbörjar en sådan utbildning också fullföljer denna.

Regeringen har mot denna bakgrund tagit fram en STEM-strategi för Sverige. STEM-strategin spänner över hela utbildningssystemet från förskola till forskarutbildning och ger förutsättningar för ett samordnat och fokuserat arbete på det området.

För att skapa en struktur som bidrar till att stärka kompetensförsörjningen inom naturvetenskap och teknik samt för att samordna det offentliga och näringslivets aktiviteter aviserar regeringen i strategin att en STEM-delegation ska tillsättas. STEM-delegationen ska utgöra en brygga mellan näringslivet, utbildningsystemet och andra parter i syfte att stärka och stödja samverkansinsatser som leder till att utbildningar kan anpassas till faktiska behov i samhället. Samverkansinsatser ska också bidra till att öka intresset för naturvetenskapliga och tekniska utbildningar och dessutom till att fler slutför sina utbildningar. STEM-delegationen ska stödja och stötta arbetet med att stärka tillgången på efterfrågad kompetens inom naturvetenskap och teknik i Sverige.

Uppdraget att stärka samordningen av insatser för ökat intresse för STEM-utbildningar

För att flera ska välja en utbildning inom STEM krävs att de har såväl intresse som djupa kunskaper inom relevanta ämnen. STEM-utbildningar på gymnasial nivå och inom yrkeshögskolan är av stor betydelse för näringslivets kompetensförsörjning. Men fler elever än i dag bör även motiveras att gå vidare till studier inom naturvetenskap och teknik på högskolan.

Lärare och förskollärare är de enskilt viktigaste faktorerna för kvaliteten i utbildningen inom skolan och förskolan. Alla barn och elever ska få möta utbildade och kompetenta lärare och förskollärare som har goda förutsättningar, djupa ämneskunskaper och kunskaper om inläring, praktisk metodik och undervisning i praktiken. God undervisning kan även stärka elevers motivation. Att elever får erfara att de behärskar alltmer utmanande koncept inom STEM-ämnena, genom skicklig undervisning, kan leda till genuin motivation som driver fortsatt lärande. Insatser som riktar sig till lärare är därmed av långsiktig betydelse för att stärka förutsättningarna för att fler elever ska söka sig till naturvetenskapliga och tekniska utbildningar.

Det sker i dag omfattande aktiviteter runt om i hela landet för att visa på möjligheterna med en utbildning inom naturvetenskap och teknik. Detta engagemang är viktigt och har en fortsatt betydelsefull roll i att bidra till ett ökat intresse för STEM. Delegationen bör verka för att stärka samverkan mellan sådana aktörer och utbildningssamordnare inom naturvetenskap och tekniska utbildningar.

För att öka intresset för STEM-utbildningar behöver också framtida yrken och karriärer inom naturvetenskap och teknik synliggöras. Här har företag en viktig roll i att visa vilka möjligheter en sådan yrkesbana har för en elev. Företag kan bidra till att öka intresset för STEM genom exempelvis studiebesök eller verksamhet riktad till skolor som synliggör vad en framtida yrkesbana, som anställd eller företagare, inom detta område innebär. Praktisk arbetslivsorientering kan också utgöra sådana tillfällen där arbetsgivare kan visa upp sin verksamhet för skolelever. Företagen kan även verka för ett allmänt ökat intresse för naturvetenskap och teknik genom olika utåtriktade aktiviteter. Science centers runt om i landet har också betydelse för att synliggöra naturvetenskap och teknik för elever i unga år.

Även företags attraktivitet är av stor vikt för att locka flera att välja en karriär inom STEM-yrken. Att arbetsplatserna upplevs som inkluderande är också viktigt, inte minst för att fler kvinnor ska välja en sådan karriär. Här spelar bland annat förebilder roll.

Delegationen ska därför

- verka för stärkt samordning och samverkan mellan berörda myndigheter, regioner och kommuner inklusive lärosäten och skolhuvudmän, och näringslivet i syfte att bidra till samordnade insatser så att fler vill, och kan ta del av en utbildning inom STEM,
- särskilt stärka samverkan mellan näringsliv och utbildningsaktörer i syfte att visa på möjligheterna med en STEM-utbildning för en framtida yrkeskarriär,
- koordinera aktiviteter som ökar intresset för naturvetenskap och teknik och utbildningar inom dessa områden,
- lyfta fram och sprida goda exempel på insatser som genomförts för att öka intresset för naturvetenskap och teknik, och
- verka för att de åtgärder som vidtas och de strukturer som byggs upp för att stärka STEM tas vidare av berörda aktörer när delegationen har fullföljt sitt uppdrag.

Uppdraget att verka för att fler flickor och kvinnor söker en utbildning inom STEM

Med anledning av den ojämna könsfördelningen på utbildningarna inom STEM finns det skäl för att särskilt verka för att öka intresset hos flickor och kvinnor. Det handlar om att förbättra rekryteringen till utbildningar inom

områdena. Det är viktigt att utbildningarna utformas så att barns och ungas - särskilt flickors och unga kvinnors - nyfikenhet och intresse för naturvetenskap och teknik ökar och bibehålls genom hela utbildningsprocessen.

Delegationen ska därför

- verka för att särskilt öka flickors och kvinnors intresse för naturvetenskap och teknik.

Uppdraget att beakta förutsättningarna för att integrera samhällsvetenskapliga, innovativa, humanistiska och konstnärliga element i utbildningar inom STEM

Inom STEM-utbildningar kan det finnas behov av att integrera samhällsvetenskapliga, innovativa, humanistiska och konstnärliga element. Det är av stor betydelse att naturvetenskapliga och tekniska utbildningar är relevanta i ett samhällsperspektiv och att de motsvarar arbetsmarknadens behov av tvärvetenskapliga och kreativa utbildningar. Tvärvetenskapliga perspektiv är centrala för att hantera framtida utmaningar såsom den gröna omställningen, energiförsörjningen och artificiell intelligens samt för att skapa utrymme för nya innovativa företag som leder till fler arbetstillfällen.

Delegationen ska därför

- beakta förutsättningarna för att integrera samhällsvetenskapliga och innovativa, humanistiska och konstnärliga element i utbildningar inom STEM.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Delegationen ska bjuda in företag, organisationer, regioner, kommuner och myndigheter till samarbete i syfte att samordna och driva på arbetet med att öka intresset för naturvetenskap och teknik.

Universitets- och högskolerådet, Universitetskanslersämbetet, Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan har enligt sina instruktioner i uppdrag att samverka kring kompetensförsörjning. Delegationen ska ta stöd av dessa myndigheter i syfte att följa upp resultaten av insatserna och faktorer som har betydelse för att fler ska välja en utbildning inom STEM. Delegationen ska även samordna aktiviteter mellan och tillsammans med

dessa myndigheter i syfte att stärka förutsättningarna för att fler personer ska ha intresset och de kunskaper som behövs för att söka till, och fullfölja, en utbildning inom STEM. Delegationen ska särskilt ta stöd av Universitets- och högskolerådet som också har fått medel för att bistå delegationen i genomförandet av sitt uppdrag.

Delegationen ska löpande informera Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska slutrapporteras till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 2 december 2027. Uppdragets redovisning ska genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv och så långt som möjligt redovisa könsbaserad statistik.

(Utbildningsdepartementet)